

СТАНОВИЩЕ

от д-р **Мариан Стоянов Върбанов**, доцент в департамент География на Националния институт по геофизика, геодезия и география при БАН

Относно: представеният от **Георги Стфанов Белев** – редовен докторант в департамент География при НИГГГ - БАН, дисертационен труд на тема „Структурна геоморфология на Струмската грабенова долина между Разметанишки и Орановски напречен праг“ за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по професи

онално направление 4.4 Науки за Земята.

Изработването на становището е възложено със Заповед № 01-252/13.10.2015 г. на Директора на НИГГГ-БАН.

Предложеният за изработване на становище дисертационен труд съдържа 156 страници текстова част с вложени снимкови и схематични материали и литература от 142 заглавия на български, руски и английски език, 10 картографски материала и 4 геоморфоложки профила, обединени в Приложение.

В структурно отношение дисертационният труд се състои от въведение, 6 глави и изводи и заключения. Отделните глави са сравнително добре балансирани и като цяло съответстват на заложените научни задачи.

Авторът е обосновал актуалността на темата, посветена на структурно - геоморфоложки анализ на част от сложната Струмска грабенова долина, а именно Дупнишко-Благоевградски морфотектонски коридор. Докторантът е извършил достатъчно подробен преглед на съществуващите литературни източници, както по отношение на теорията, така и по отношение на обекта на изследването.

За съжаление, още при определяне на обекта и предмета на изследването се наблюдава смесване и неразбиране от докторанта на смисъла и съдържанието на двете понятия и покриване на формулировките. Почти същият изказ има и дефинираната цел на изследването. Формулирани са пет научни задачи, които на практика представляват фокуса на изследванията в отделните глави.

Във всяко научно изследване особено място заема изборът и обосновката на методите на изследване и оценката на изходната информация. На това е посветена първа глава „Теоретико-методологични основи на изследването“, в която значително и в същото време ненужно място заемат описанията на структурната геоморфология, неотектониката, регионалния геоморфоложки анализ и др. В отделна точка са ситuirани методите на изследване и информационната база, неизвестно защо наречена „Методика и информация на изследването“. Докторантът би трябвало да знае, че има съществена разлика между методология, методи на изследване и методика. Тук отново се забелязва смесване на понятия като например: „Към групата на камералните методи се отнасят картоаналитичния и синтезния подход“. Прави добро впечатление, че изследователят е успял да усвои основите на ГИС и сравнително успешно ги прилага в

разработката си. За това свидетелстват създадените картографски материали. Не личат обаче достатъчно ясно резултатите от самостоятелните и проведените с научния ръководител теренни наблюдения и изследвания и включването им в дисертационния труд.

Трета, четвърта и пета глава представят по същество обхватът и изпълнението на поставените цели и научни задачи. Като цяло, докторантът е успял да ги изпълни и да свърже собствените изследвания и резултати с изследванията на други автори. Не може да се отмине факта, че на редица места е допуснато неправилно цитиране, посочени са автори, които липсват в списъка на използваната литература и др. На някои места дори е прекалил с цитирането и собствените анализи и резултати се губят. Като съществен и сериозен пропуск отбелязвам и отсъствието на границите на изследвания район във всички картни материали. Прави също така впечатление и разминаването в названията на някои от графичните материали. Например: в автореферата общогеографската карта е наречена „Физическа.....“?!?, а в дисертацията „Карта на изследвания район“. Не е ясно защо в схемите на базисните повърхнини порядъка на речно-долинната мрежа от I-ви до V-ти (по Straler) е изобразен с една и съща линия и по дебелина и по цвят.

Последната глава, озаглавена „Неблагоприятни и опасни геодинамични явления и процеси“ на практика представлява налагане на неавторови сведения, резултати и анализи (от Геозащита, МРРБ, БД ЗБМР, НИГГГ и др.) върху получените резултати и синтези от докторанта. В този смисъл посочената глава едва ли може да се определи като самостоятелно авторово дело с приносен характер.

Направените накрая изводи и заключения отразяват извършената от докторанта работа по изпълнение на поставените цели и задачи. Те имат регионално (за изследваната територия) научно-приложно значение. Озадачава ме написаното в началото на извод 2 изречение: „Установени са корелационни връзки между формите на релефа и структурно-веществената основа.....“, при положение, че никъде в разработката не забелязах количествен анализ по определени показатели. Най-вероятно авторът прави някаква качествена, умозрителна оценка.

Като цяло, авторефератът отговаря на съдържанието на дисертационния труд, но се забелязват някои текстови и графически разминавания. Приносите, изведени в него имат научно-приложен характер и значение и резултатите могат да бъдат използвани в регионални геоморфоложки и други изследвания. Те (приносите) са твърде много, първият едва ли може да бъде определен като такъв, освен ако този теоретико-методологичен апарат е използван за пръв път за този район, което обаче не става ясно в разработката. Трети и четвърти принос спокойно могат да се обединят.

Представените статии отговарят на тематиката на дисертационния труд и отразяват частични резултати от изследването.

Общите ми впечатления от предложения дисертационен труд и автореферата са положителни, но задължително искам да отбележа следното:

1. Разработката определено излъчва известна разхвърляност и прибързаност. Много би помогнал в положителен смисъл един внимателен и подробен бавен прочит, който да изчисти дисертацията от излишни неща, фрази, цели абзаци, да се направят известни размествания, за да се открият авторовите резултати и постижения
2. В разработката трайно паразитират такива изрази като „триадата релеф – вещество – структура“ и „процес – структура – стадий“.
3. Наблюдават се странни формулировки като: „За формиране на земна повърхност решаващо значение има интензитета между ендегенната енергия и екзогенния поток от маси“, „Изследване на във връзка с устройството, управлението и развитието на социалната и обществената система“, или „Получените резултати способстват за приложение при управлението на природно-социалните системи“. И това са само част от странностите. За граматиката не говорим.
4. На практика, значителна част от направените бележки към дисертационния труд на предварителното обсъждане не са взети под внимание от автора.

Разбирам, тези корекции не са постижими във времето до публичната защита и затова апелирам към докторанта в бъдещата си научна и творческа дейност да работи много по-внимателно, задълбочено и с респект към научната терминология.

В заключение, изхождайки от непосредствените си наблюдения през последните четири години на творческите амбиции, желанието за усъвършенстване и упоритост в работата на докторанта, както и от получените резултати в представения от него дисертационен труд бих подкрепил присъждането на научната и образователна степен „доктор“ на Георги Стефанов Белев по професионално направление 4.4 Науки за Земята.

20.11.2015 г.,

София

Изготвил становището:

(доц. д-р Мариан Върбанов)